

Отопительный сезон: дефицит ресурсов, денег и реформ

2022-08-05

(ру-укр вер.)

Николай Тесля

Энергетик, управленец, экономист. 20 лет работы в энергетической отрасли, из них 8 – в государственных структурах. Адвокат доступной энергии для граждан по честной цене.

Где государству взять деньги, чтобы не замерзнуть

Отопительный сезон **или пройдет по новым правилам, или станет первой во времена независимости катастрофой.**

Ежегодно в июле в Офисе президента начинаются совещания о том, как пройти отопительный сезон.

Задача и до войны была непростая — надо не потерять рейтинги, убедить МВФ и европейцев, что «реформы идут», и не сильно нарушить обычные и комфортные правила, годами подкармливающие и олигархов, и местные элиты.

В этом году вопрос предоставления гуманитарной помощи финансово-промышленным группам не стоит — олигархи не просто потеряли инструменты влияния, команды Дмитрия Фирташа и Рината Ахметова отчаянно пытаются сохранить хоть что-то.

Проблема президента в другом:

где взять средства, необходимые для того, чтобы выполнить обещания?

«Это будет действительно самая сложная зима за все годы независимости. Но! **Все нормально.** Должны пройти ее так, чтобы наши люди почувствовали нормальную работу государства», — заявил Зеленский в июне 2022.

Уже в конце июля выяснилось, что

денег для этого «нормально» нет и пока не предвидится.

Успешные менеджеры НАК «Нафтогаз Украины» смогли найти деньги только на «Бентли». Для запасов газа их не хватило, несмотря на заявления о «прибыльности» в 2021 году.

Денег нет ни для того, чтобы

- 1) обеспечить *запас* в 15 млрд кубометров, которые «достаточны» с точки зрения Юрия Витренко, ни для того, чтобы
- 2) *закачать* 19 млрд, как того требует правительство.

Такое разительное отличие в оценках потребности в запасах — следствие войны, ведь никто не знает до конца, сколько газа нам понадобится, учитывая падение производства (в частности в химической промышленности).

Поэтому

«Нафтогаз» называет минимальный объем, а правительство требует максимальный, чтобы обезопасить себя также от возможных перебоев с углем и иметь запас для генерации электричества.

В международных поездках украинские чиновники обещают помочь Европе слезть с «газовой иглы» и заместить производство энергии из газа, а для своей генерации газ все же хотят купить.

Впрочем, расчет на «Энергетический ленд-лиз» не сработал,

из-за океана вместо денег на закупку газа передавали приветы от тех, кто **предостерегал** от *слома корпоративного управления* в прошлом году.

В Госдепе таких унижений не забывают даже во время войны.

Последние шансы на получение денег из-за границы развеялись на этой неделе,

когда «Нафтогаз» допустил дефолт по *внешнему долгу*, поскольку не смог договориться с инвесторами.

Единственное решение, обсуждаемое сейчас,

— прямое финансирование дыры в «Нафтогазе» из бюджета Украины, откуда руководство компании планирует получить 230 млрд грн (или 150 млрд, если удастся продать активы «Укрнафты»).

Это деньги, которые не вернутся никогда, поскольку газ снова придется продавать населению и тепловикам по цене ниже рыночной.

С электричеством ситуация не лучше.

На одной из закрытых презентаций регулятора (Нацкомиссии, осуществляющей госрегулирование в сферах энергетики и коммунальных услуг) даже подсчитали сумму, которую придется просить у международных доноров, чтобы рынок электроэнергии не свернулся, — это 65 млрд грн.

Эти деньги должны пойти на латание дыр всех участников рынка, несущих обязательства перед населением (поскольку оно платит меньше рыночной цены), и «зелеными» производителями (потому что государство согласилось поддерживать чистую энергию).

Успешные менеджеры «Энергоатома» помочь не могут.

Несмотря на работу на максимальной мощности во время прошлых осени и зимы, он также находится в финансовой дыре.

По состоянию на этот момент долг компании за ПСО (собственно, за компенсацию разницы в тарифах) составляет 17,5 млрд грн и продолжает увеличиваться.

Это деньги, из которых должна была бы покрываться разница между рыночными тарифами и ценой электричества для населения. Откуда теперь их брать, пока непонятно.

Основная причина такой ситуации

— неэффективное управление компанией и многочисленные коррупционные скандалы.

Связка «Энергоатом»—«Гарантированный покупатель» регулярно «сливала» дешевую электроэнергию структурам Коломойского и Ахметова.

Ремонтная кампания не начиналась,

при этом

Министерство энергетики занимается не контролем за состоянием «Энергоатома», а усилиями по назначению собственного менеджмента на компанию «Восточный горно-обогатительный комбинат» и попытками взять под контроль Чернобыльскую АЭС.

Добавляют рисков к прохождению «Энергоатомом» сезона также скандалы с деятельностью команды, связанной с подсанкционным депутатом Андреем *Деркачом*.

Бывшие советники Деркача до сих пор работают в компании, главного кадровика Олега Бояринцева как-то даже задержали в начале войны, хотя быстро отпустили.

Других советников и работников с длительным опытом общения с российским «Росатомом» никто не трогает.

Вопрос о наличии российских агентов поднимали даже на заседании парламентского комитета, но руководство «Энергоатома» отказалось на него отвечать, а на последнее заседание просто не пришло.

Латать дыры «Энергоатома» власть пытается, используя единственный источник, генерирующий доход на рынке электроэнергии,

— оператора сети *«Укрэнерго»*, зарабатывающего на продаже сечений для экспорта.

После присоединения Украины к европейской энергосети ENTSO-E там начали проводить аукционы, которые за первый месяц принесли полмиллиарда гривен.

Правда,

компания *задолжала огромные деньги* производителям «зеленой» электроэнергии, но не спешит их платить, — на них рассчитывают и «Энергоатом», и традиционно *«Центрэнерго»*, где деньги исчезают быстрее, чем антрацит в топке.

Как их забрать, знает министр энергетики Герман *Галущенко*.

В теплой домашней атмосфере министерство пытается «оседлать» прибыль, для чего создало *«единого трейдера для государственной электроэнергии»*.

Если этот трейдер, которым руководит бывший менеджер Ахметова Виталий *Бутенко*, получит монополию на торговлю электроэнергией государственных станций, вся прибыль вновь окажется под единым политическим контролем.

Европейцы эту ситуацию, кстати, четко понимают, поэтому открывают экспорт очень медленно, по чайной ложке в 100 МВт в месяц.

Это в новостях министр *Галущенко* выглядит победителем, который *«договорился об увеличении экспорта»*.

Его можно было бы увеличить значительно быстрее, если бы министерство работало на политическом уровне.

Вместо этого европейцы терпеливо наблюдают за возней вокруг трейдеров, чтобы понять:

Украина будет зарабатывать по-новому или «как всегда»?

И если там увидят *политическое влияние на распределение прибыли*, о дополнительных миллиардах евро, уже анонсированных, можно будет забыть.

Кабмин хорошо понимает, что отопительный сезон под угрозой.

Его прохождение всегда требовало трех вещей:

- 1) проведения ремонтов,
- 2) накопления запасов топлива и
- 3) денег для первого и второго. **Вот именно денег Украине сейчас очень не хватает.**

Поэтому действительно, *уменьшение потребления газа по примеру европейцев — необходимость, но не панацея.*

Да и для этого мало заявлений о том, что «в квартирах будет немного холоднее».

Чтобы регулировать температуру в многоквартирных домах, все равно надо провести хотя бы ремонтную кампанию, а на нее, как и на все остальное, нужны деньги.

Получить деньги действительно можно только из-за границы.

Проблема заключается в том, что

ни у европейцев, ни у американцев, ни у международных организаций нет желания принимать участие в постоянных совещаниях в офисе президента.

Они давно озвучили свои *условия*:

деньги можно будет получить только под конкретные *проекты* и только под *компании*, независимость которых гарантирована корпоративным управлением.

То есть,

нам дадут деньги только при условии, что они действительно будут работать на отопительный сезон.

Выбрасывать ресурсы на обычные расклады в то время, когда вся Европа страдает от российского энергетического шантажа, никто не будет даже под предлогом войны.

Видимо, поэтому

к европейцам с просьбой помочь с прохождением зимнего периода до сих пор... никто не обращался.

Перечислить деньги в Ukraine 24 просили.

А посчитать,

чего не хватает для зимы, сколько электрических и тепловых сетей разрушено, еще руки ни у кого не дошли.

На абсолютно провальных презентациях в Лугано о прохождении зимы никто не сказал ни слова.

Вернуться к разговору с кредиторами теперь можно будет только в сентябре,

после сезона отпусков в ЕС. Это у нас война, а у них — отпуска.

И этого разговора нам не избежать, — своего ресурса этой зимой нам просто не хватит.

Возвращаться нужно с *двумя вещами*.

- 1) *Во-первых*, с четким *планом* действий, демонстрирующим понимание того, как будут работать эти деньги.
- 2) *Во-вторых*, с *перечнем компаний*, которые эти деньги могут использовать по плану.

Ни война, ни холодная зима не убедят заокеанских партнеров вливать деньги в компании,

1) где поломали *корпоративное управление*, в компании, 2) где работают *российские агенты*, и 3) в компании, имеющие долгий *коррупционный шлейф*.

Чтобы пройти зиму, на совещаниях у Зеленского должны придумать, как за август немного навести порядок в энергетической сфере. Если не для усиления рейтингов, то хотя бы для того, чтобы не замерзнуть.

Опалювальний сезон: дефіцит ресурсів, грошей і реформ

05 серпня, 2022, 08:31

Де державі взяти гроші, щоб не замерзнути

Опалювальний сезон або пройде за новими правилами, або стане першою за часів незалежності катастрофою.

Щороку в липні в офісі президента починаються наради про те, як пройти опалювальний сезон. Завдання і до війни було непросте — потрібно не втратити рейтингів, переконати МВФ та європейців, що «реформи йдуть», і не сильно порушити звичні і комфортні правила, які роками підгодовували і олігархів, і місцеві еліти.

Цього року питання надання гуманітарної допомоги фінансово-промисловим групам не стоїть — олігархи не просто втратили інструменти впливу, команди Дмитра Фірташа і Ріната Ахметова розпачливо намагаються зберегти бодай щось. Проблема президента в іншому: де взяти кошти, необхідні для того, щоб виконати обіцянки?

«Це буде дійсно найскладніша зима за всі роки незалежності. Але! Все нормально. Маємо пройти її так, щоб наші люди відчували нормальну роботу держави», — заявив Володимир Зеленський у червні. Вже наприкінці липня з'ясувалося, що грошей для цього «нормально» немає і наразі не передбачається.

Успішні менеджери НАК «Нафтогаз України» **зможли знайти гроші тільки на «Бентлі»**. Для запасів газу їх не вистачило, попри **заяви про «прибутковість» 2021 року**. Грошей немає ні для того, щоб забезпечити запас у 15 млрд кубометрів, які «достатні» з погляду Юрія Вітренка, ні для того, щоб закачати 19 млрд, як того вимагає уряд. Така різюча різниця в оцінках потреби в запасах — наслідок війни, адже ніхто не знає до кінця, скільки газу нам знадобиться, зважаючи на падіння виробництва (зокрема в хімічній промисловості). Тому «Нафтогаз» називає мінімальний обсяг, а уряд вимагає

максимальний, щоб убезпечитися також від можливих перебоїв із вугіллям і мати запас для генерації електрики. В міжнародних поїздках українські чиновники обіцяють допомогти Європі злізти з «газової голки» і замінити виробництво енергії з газу, а для своєї генерації газ все ж таки хочуть купити.

Утім, розрахунок на [«Енергетичний ленд-ліз»](#) не спрацював, з-за океану замість грошей на закупівлю газу передавали привіти від тих, хто застерігав від зламу корпоративного управління торік. У Держдепі таких принижень не забувають навіть під час війни. Останні шанси на отримання грошей з-за кордону розвіялися цього тижня, коли [«Нафтогаз» допустив дефолт](#) за зовнішнім боргом, оскільки не зміг домовитися з інвесторами.

Єдине рішення, яке обговорюється зараз, — пряме фінансування дірки в «Нафтогазі» із бюджету України, звідки керівництво компанії планує отримати 230 млрд грн (або 150 млрд, якщо вдасться продати активи «Укрнафти»). Це гроші, які не повернуться ніколи, бо газ знову доведеться продавати населенню та тепловикам за ціною нижче ринкової.

З електрикою не краща ситуація. В одній із закритих презентацій регулятора (Нацкомісії, що здійснює держрегулювання у сферах енергетики та комунальних послуг) навіть порахували суму, яку доведеться просити в міжнародних донорів, щоб ринок електроенергії не згорнувся, — це 65 млрд грн. Ці гроші мають піти на латання дірок усіх учасників ринку, які несуть зобов'язання перед населенням (бо воно платить менше за ринкову ціну) і «зеленими» виробниками (бо держава зголосилася підтримувати чисту енергію).

Успішні менеджери «Енергоатому» допомогти не можуть. Незважаючи на роботу на максимальній потужності під час минулих осені та зими, він також перебуває у фінансовій дірі. Станом на цей момент борг компанії за ПСО (власне, за компенсацію різниці в тарифах) становить 17,5 млрд грн і продовжує збільшуватися. Це гроші, з яких мала би покриватися різниця між ринковими тарифами та ціною електрики для населення. Звідки тепер їх брати, поки що незрозуміло.

Основна причина такої ситуації — неефективне управління компанією та численні корупційні скандали. Зв'язка «Енергоатом»—«Гарантований покупець» регулярно «зливала» дешеву електроенергію структурам Коломойського та Ахметова. Ремонтна кампанія не розпочиналася, натомість Міністерство енергетики опікується не контролем за станом «Енергоатому», а намаганням поставити власний менеджмент на компанії «Східний гірничо-збагачувальний комбінат» і спробами перебрати контроль над Чорнобильською АЕС.

Додають ризиків до проходження «Енергоатомом» сезону також скандали з діяльністю команди, пов'язаної з підсанкційним депутатом Андрієм Деркачем. Колишні радники Деркача досі працюють у компанії, головного кадровика Олега Бояринцева якось навіть затримали на початку війни, хоча швидко відпустили. Інших радників і працівників із тривалим досвідом спілкування з російським «Росатомом» ніхто не чіпає. Питання про наявність російських агентів порушували навіть на засіданні парламентського комітету, але керівництво «Енергоатому» відмовилося на нього відповідати, а на останнє засідання просто не прийшло.

Латати дірки «Енергоатому» влада намагається, використавши єдине джерело, яке генерує дохід на ринку електроенергії, — оператора мережі «Укренерго», що заробляє на продажі перетинів для експорту. Після [приєднання України до європейської енергомережі ENTSO-E](#) там почали проводити аукціони, які за перший місяць принесли півмільярда гривень. Щоправда, компанія заборгувала величезні гроші виробникам «зеленої» електрики, але не поспішає їх платити, — на них розраховують і «Енергоатом», і традиційно «Центренерго», де гроші зникають швидше, ніж антрацит у топці.

Як їх забрати, знає міністр енергетики Герман Галущенко. У теплій домашній атмосфері міністерство намагається «осідлати» прибутки, для чого створило «єдиного трейдера для державної електроенергії». Якщо цей трейдер, яким керує колишній менеджер Ахметова Віталій Бутенко, отримає монополію на торгівлю електроенергією державних станцій, усі прибутки знову опиняться під єдиним політичним контролем.

Європейці цю ситуацію, до речі, чітко розуміють, тому відкривають експорт дуже повільно, по чайній ложці в 100 МВт на місяць. Це в новинах міністр Галущенко виглядає переможцем, який «домовився про збільшення експорту». Його можна було б збільшити значно швидше, якби міністерство працювало на політичному рівні. Натомість європейці терпляче спостерігають за [метушнею навколо трейдерів](#), щоб зрозуміти: Україна зароблятиме по-новому чи «як завжди»? І якщо там побачать політичний вплив на розподіл прибутків, про додаткові мільярди євро, вже анонсовані, можна буде забути.

Кабмін чудово розуміє, що опалювальний сезон під загрозою. Його проходження завжди потребувало трьох речей: проведення ремонтів, накопичення запасів палива і грошей для першого і другого. От саме грошей Україні зараз конче бракує.

Тому дійсно, зменшення споживання газу за прикладом європейців — необхідність, але не панацея. Та й для цього мало заяв про те, що «в квартирах буде трохи холодніше». Щоб регулювати температуру в багатоквартирних будинках, усе одно треба провести хоча би ремонтну кампанію, а на неї, як і на все інше, потрібні кошти.

Отримати гроші насправді можна лише з-за кордону. Проблема полягає в тому, що ні європейці, ні американці, ні міжнародні організації не мають бажання брати участь у постійних нарадах в офісі президента. Вони давно озвучили свої умови: гроші можна буде отримати тільки під конкретні проекти і тільки під компанії, незалежність яких гарантовано корпоративним управлінням.

Тобто нам дадуть гроші лише за умови, що вони насправді працюватимуть на опалювальний сезон. Викидати ресурси на звичні розклади в час, коли вся Європа потерпає від російського енергетичного шантажу, ніхто не буде, навіть під приводом війни.

Мабуть, тому до європейців із проханням допомогти з проходженням зимового періоду досі... ніхто не звертався. Перерахувати гроші в Ukraine 24 просили. А порахувати, чого бракує для зими, скільки електричних і теплових мереж зруйновано, ще руки ні в кого не дійшли. Під час абсолютно провальних презентацій у Лугані про проходження зими ніхто не сказав жодного слова.

Повернутися до розмови з кредиторами тепер можна буде лише у вересні, після сезону відпусток у ЄС. Це в нас війна, а в них — відпустки. І розмови цієї не оминути, — свого ресурсу цієї зими нам просто не вистачить.

Повертатися потрібно з двома речами. По-перше, з чітким планом дій, що демонструє розуміння того, як працюватимуть ці гроші. По-друге, з переліком компаній, які ці гроші можуть використати за планом. Ані війна, ані холодна зима не переконують заокеанських партнерів вливати гроші в компанії, де поламали корпоративне управління, в компанії, де працюють російські агенти, і в компанії, які мають тривалий корупційний шлейф.

Щоб пройти зиму, на нарадах в Зеленського мають придумати, як за серпень трохи навести лад в енергетичній сфері. Якщо не для підсилення рейтингів, то хоча би для того, аби не замерзнути.
